

Byl jsem totálně nasazen

Obrázky z obyčejného života Jaroslava Mildorfa z Černčic

Do redakce přišel náš věrný čtenář Jaroslav Mildorf. Rozhodl se, že se podělí o svůj životní příběh. Pochází z Černčic, kde se roku 1923 narodil. Jeho vzpomínky na válku a totální nasazení jsou překvapivě živé, svědkové jsou čím dál cennější.

„Tatínek pracoval na dráze, maminka byla se třemi syny v domácnosti, já byl nejstarší, pak ještě dva bratři. Do obecné školy jsem chodil v Černčicích, na měšťanku do Loun, pěkně pěšky, dobu cesty jsem měl přesně vypočtenou. Dodneska vzpomínám na paní učitelku Kánskou nebo třídního Havelku. Ten učil občanskou nauku a můj nejmilejší předmět – přírodovědu.

Po absolvování školy rozhodl tatínek, že se musím vyučit kovářině. Začal jsem v Lišanech u kováře Jůny, ale k řemeslu jsem se nedostal. Proto mi tatínek zařídil učení na Peruci u Františka Štekrtu. Ten mívál kovárnu v průjezdu u radnice. Hlavně se kovali koně sedláků, mistr mne posílal i k zákazníkům pro peníze. Na

potřeba. Takových kluků bylo ve vsi víc. Sešli jsme se u Mládkovy trafiky na váze a na nádraží šli společně. Tam už čekal tlumočník. Oznamoval, že jsme totálně nasazení a přijede náš vlak. Přijely pro nás dva speciální vagony. Na hlavním nádraží v Praze nás zavřeli do velkého sálu s německými hlídači v uniformách.

Pak jsme nastoupili do rychlíku, prý do Mnichova, ale jeli jsme přes Ústí, Drážďany a Lipsko do Essenu. Tam jsme nafasovali pracovní hadry, takové tuhé modráky. Od nás tam byli se mnou Zdeněk Hanzlíček, Josef Tichý, Jirka Erlich, Krepčík a Čermáček, a dál mládenci z celé republiky. Ubytovali nás v lágru vedle topíren, co měl střilny jako na frontě. Já spával na horní pa-

náletu jsem na týden ohluchl, do kolena mne sekla střepina. Kluci mne donesli do lágru, doktor říkal, že mi na to mají dávat obklady. Koleno je zmrzačené a bolí dodnes. Za tři neděle jsem musel do práce na trať. Kulhal jsem a zdržoval práci. Přeradili mne do kovářské dílny, brousil jsem nářadí. Vedoucí v uniformě, nějaký Strumpf, rozhodl, že se musím naučit soustružnicku.

V dílně byla mapa Evropy a Strumpf na ní denně posouval praporky, jak postupuje fronta. Pak svolal všechny Němce a vedl k nim dlouhou řeč o bitvě v Stalingradu. Oznamoval, že půjdou na frontu. Všichni byli strašně zoufalí, nešťastní. Zůstal jsem v dílně sám. Náhle přišel přípis, že jsem odsunut do protektorátu. Lounské dílny mne vyreklamovali, že potřebuji kováře, a já se vrátil. Dostal jsem se do dílenské kovárny, kde se kovala a tvarovala ocel z Polny. Byla to rasovina. My, ta nejtěžší parta, jsme byli přímo u bucharů. Byl tam Pepa Zázvorka z Obory, partáka nám dělal Kopačka. Při náletech jsme se vybíhali schovat do chmelnice. Jak bývala Kazdova zahrada, tam padla bomba a nevybuchla. Možná tam ještě je.

Na sklonku války jsem narukoval na vojnu do Terezína. Udělal jsem zdravotnický kurz a přidělili mne do ordinace v kasárnách. Koncentrák už tam tehdy nebyl. Náš boj probíhal na dvou frontách – jednak jsme bojovali proti vším, celý lágr byl hmyzem promořen, a jednak jsme očkovali vojáky proti tyfu.

Osвобоzení jsem zažil doma. Od Chožova od Vršovic jely ruské tanky a my je vítali. Rusové se ptali, kudy na Prahu. A tehdy si k nim na tank sedli kluci Kubáč a Kovařík, oba z Černčic. U Slaněného přišli o život a mají tam pomník. Němci utíkali od Obory, byl jsem zrovna před barákem, když kolem utíkal chlap. Na návsi ho zastřelili, je pochovaný za kapličkou.

Jako zdravotník jsem se osvědčil. Po válce jsem působil

jako dobrovolný zdravotník i v rodných Černčicích, kde jsme založili zdravotní družinu avchudobinci ordinaci 1. pomoci, aby lidi nemuseli až do Chožova, kde ordinoval dr. Prchal. Poskytoval jsem i první pomoc ženě, kterou skalpoval řemen stroje. Jindy mne přivolali k panu Doutnáčovi, prý leží bezvládný za školou. Hned jsem provedl umě-

FOTO KVĚTA TOŠNEROVA

Jaroslav Mildorf se stal nedobrovolným svědkem mnohých válečných hrůz. Lé dýchání a on mi z vděčnosti za záchranu života namaloval pěkné šefíky. Rád vzpomínám na kolegy zdravotníky, na pana Hejného, Opočenského, Baňku, Zlatníka, na paní Balcovou, Najbrovou, Kaloušovou. Chodil jsem školit první pomoc a zbraně hromadného ničení a dokonce jsem za to dostal vyznamenání.

Později začaly přes Černčice jezdit autobusy, tak jsme to kvitovali. Kikuš sehnal trubky a materiál, rozbourala se trafika a namísto ní jsme postavili čekárnu, která tam stojí podnes.

Od malička jsem vášnivě rybařil, moje knihovna je samá příroda. Přihlásil jsem se do rybářského spolku a dělal jsem rybářům hospodáře. Na starosti jsme měli rybníky v Chlumčanech, Slavětíně a na Podlesí. Dělalí jsme násady a dávali do řeky. Ale už jsem pruty rozdál vnukům. Mám hodnou dceru, vnuky a všechny ostatní přibuzné. Moc bych si přál, aby ti mladí nezažili hrůzy jako já, a aby si dnešní doby více vážili.“

Připravila Květa Tošnerová

FOTO ARCHIV JAM

Pamětník nám zapůjčil unikátní fotografii, ze které se na vás divají totálně nasazení čeští mladíci. Právě ve slušných šatech vystoupili v Essenu z vlaku a netuší, co je čeká.

Peruc jsem jezdil vlakem, měl jsem režijní jízdenku. Po vyučení jsem nastoupil do dílen, pak na dráhu. Zrovna jsme na Pátku podbíjeli na trati, když přišel traťmistr Kořínek. „Mládenci, nesu smutnou zprávu. Říšský protektor Heydrich nařídil totální nasazení ročníků 1923, 1924 a dalších.“ Když jsem to řekl doma, naši plakali, že musím do Rajchu. Táta vybral koruny, koupil kufry, deku, vše, co bylo

landě. Spravovali jsme na dráze koleje. Pamatuji si válečný Silvestr. Výjimečně bylo pivo a vařený tuřín s vepřovými kůžemi.

Rodiče mi psali, a já jim, ale ty hrůzy jsem jim nepsal. To nepřeju žádný nikomu. Při jednom náletu do lágru padla bomba a všechny věci mi shořely. Přišel nálet, bě- želí jsme do krytu a Němci řvali, Ausledr nicht! Zavřeli dveře a nechali české kluky venku. Kolem padaly bomby, hrůza. Po

Běh Terryho Foxe pojeđenácté v Lounech

Sokolové a ZŠ J. A. Komenského zvou příznivce zdravého pohybu

LOUNY – Dne 26. května se v Lounech pojeđenácté uskuteční Běh Terryho Foxe, který zde tradičně připravuje TJ Sokol spolu se Základní školou J. A. Komenského Louny.

Kanadan Terry Fox v 18 letech onemocněl rakovinou kostí a prodělal amputaci nohy. Tehdy se rozhodl uskutečnit běh napříč Kanadou a uspořádat sbírku na výzkum rakoviny. Stal se národním hrdinou a z jeho běhu se stala tradice na celém světě.

Akce nabízí pohyb celým rodinám, bez ohledu na věk. V 9 hodin ráno bude odstartován výslap

s cílem Červený vrch a zpět, celkem 6 km chůze. V 10 hodin následuje start cyklistů na trasu Dobroměřice, Nečichy a kolem rybníka pod Červeným vrchem zpět, celkem cca 10 – 12 km. V 11 hodin odstartuje klasický Běh Terryho Foxe, který povede Pod Šancemi, přes náměstí zpět ke škole. Tohoto běhu se mohou zúčastnit všichni. Trasu je mož-

no absolvovat pěšky či střídavým během, rodiny s dětmi kočárky i pejsky vítány. Součástí akce je veřejná sbírka na fond boje s rakovinou, která se uskuteční vždy jednu hodinu před každým startem v budově J. A. Komenského. Výtěžek Běhů Terryho Foxe z celé republiky bude rozdělen mezi výzkumná pracoviště komisí České onkologické společnosti.

V místě startu před základní školou bude umístěno několik stánků s občerstvením ale i stá-

nek Všeobecné zdravotní pojišťovny s pracovníky, kteří budou všem zájemcům měřit rizikové faktory civilizačních nemocí. Účast přislíbil starosta města Jan Kerner i místostarosta Jan Čermák. Přijďte a prožijte sobotní dopoledne plné pohybu a uspokojení, že jsme něco udělali pro své zdraví a pro dobrou věc.

Za pořadatele Eduard Bartoš, cvičitel TJ Sokol Louny, Jaroslav Dostál, ředitel ZŠ J. A. Komenského Louny

Vojenská opevnění v Poohří

Letecká archeologie odhaluje překvapivá fakta

Roku 1812 potkal císaře Napoleona I. první skutečně velký neúspěch. Ruské tažení skončilo fiaskem a Francie přišla o tisíce mužů. Následujícího roku se stav císařské armády s velkým úsilím podařilo doplnit, ale už to nebyla ona slavná Velká armáda, jako dříve. A co víc, Rusko, Rakousko a Prusko se s podporou Anglie spojily do nové, již šesté koalice. V polovině roku spojenečtí panovníci rozhodli, že císaře všech Francouzů s konečnou platností porazí. Za tím účelem naplánovali útok do Napoleonem obsazeného Saska. Součástí plánu, na němž se významně podílel rakouský podmaršálek Radecký, bylo také vybudování obranné, či spíše zadržovací linie polních opevnění na jižním břehu Ohře.

Pásmo opevnění, tvořené pozicemi pro baterie kanónů, polními tábory, příkopů, valy apalisádami, mělo posloužit v případě, že se operace v Sasku nezdaří a nepřítel bude spojence tlačit do Čech. A tak se v červenci a srpnu 1813

mezi Postoloprty a Terezínem nejen soustřeďovala mohutná masa pruských, rakouských a ruských vojsk pod vrchním velením polního maršálka Karla Schwarzenberga, ale ženijní jednotky shromáždily i tisíce obyvatel, aby se vlastníma rukama podíleli na stavbě polních opevnění. Nezřídka tak museli činit na vlastních polnostech nebo daleko od svých domovů. Vývoj událostí ukázal, že spojenci po nepříteli zdražené bitvě u Drážďan přece jen u Chlumce a Přestanova zabránili Napoleonovi v průniku do českého vnitrozemí, aniž museli ustoupit na připravenou obrannou čáru...

Po téměř dvou staletích již stopy kdysi poměrně rozsáhlých zemních staveb z deštivého léta 1813 zmizely z povrchu. Hospodáři a obce narušené pozemky rekultivovali a dále zemědělsky využívali, ústní tradice se vytrácela, pohlcena následnými historickými událostmi. Dnes jsme většinou odkázáni jen na písemné prameny v kronikách a archívech. Teprve v posledních

letech se některé z opevňovacích objektů podařilo objevit, a to jak díky podrobnému studiu archiválií a terénu, tak zejména metodou letecké archeologie, snímající terén z malých výšek.

Kombinací několika vědních disciplín (geologie, geografie, archeologie, vojenské historie) s moderní technikou avzájemnou spoluprací pracovníků Ústavu

FOTO PHOT ZIEBEK SHNŽ

Letecký pohled na krajinu mezi Březnem a Louny.

cesta za zdravím

■ Připravuje Lékárna Na Široké, ulice Kosmonautů 2303, Louny

■ Bojujme proti stárnutí a nemocem

Při látkové výměně vznikají v organismu jako jedna složka metabolismu volné radikály. Narušují buněčné membrány, ničí DNK a jsou příčinou chlátrání a stárnutí. Podílejí se na vzniku plicních a srdečních onemocnění a rakoviny. Také znečištěné životní prostředí, chemicky zamořené potraviny, stres mohou vyvolat vznik volných radikálů v těle.

● **Obrana proti volným radikálům**

Tělo se brání tvorbou antioxidantů. Výzkumy prokázaly, že jejich blahodárné účinky spočívají právě v neutralizaci volných radikálů. Nejdůležitějšími antioxidanty jsou vitamín C, vitamín E, betakaroten a selen. Obdobné účinky má i koenzym Q10, zinek nebo výtažek z ginkgo biloba. Příroda vytváří množství antioxidantů. Ne každý však dokáže odstranit každý volný radikál.

● **Působení antioxidantů**

Antioxidanty jsou buď ve vodě rozpustné, ty jsou hlavně v mimobuněčné tekutině, nebo rozpustné v tucích, pronikajících do buněk. Volné radikály, které uniknou antioxidačnímu působení, mohou působit poškození. Uznává se, že antioxidační terapie musí obsahovat více antioxidantů, aby pokryla celou škálu různých volných radikálů. Odstraňování radikálů pak probíhá často ve spolupráci různých antioxidantů. Organismus však umí volné radikály i využívat. Např. bílé krvinky obsahují hodně volných radikálů, jimiž zabíjejí mikroorganismy, kvasinky a parazity. Tzv. T-buňky jimi ničí nádorové buňky. Schopnost buněk vytvářet antioxidanty závisí na genetických předpokladech, věku a výživě. Menší produkce se zjistila v organismu nemocného, případně staršího nebo nezdravě a jednostranně se stravujícího. Tím se uvolňuje pole zhoubnému působení volných radikálů.

● **Zdroje antioxidantů**

Kromě vlastní tvorby ve zdravém těle je největším přirozeným zdrojem ovoce a zelenina. Hlavními složkami antioxidačních směsí jsou vitamín A, provitamin-beta karoten a lycopén, které jsou základem červeného nebo žlutého rostlinného barviva. Je nasnadě, že takto zbarvená zelenina je ta pravá. Nejen. Vitamín C a E se vyskytují naopak hlavně v listové zelenině, citrusech, luštěninách. Obsah vitamínů v potravinách není stejný a dobou skladování klesá. Je vhodné doplnit hla-

dinu vhodnými potravinovými doplňky. Vhodnější je směs antioxidantů.

● **Nic se nemá přehánět!**

Nedávná studie prokázala, že beta karoten dokáže zhoršit průběh aterosklerózy u kuřáků. V běžné populaci je doporučená dávka 6 mg, u kuřáků ne více než 2 mg. Rozdílné účinky mají i jiné vitamíny. Vitamín A je životně důležitý pro dobrý zrak a podporuje imunitu. Překročí-li spotřeba únosnou mez, objeví se varování: zažloutlá kůže, vypadávání vlasů, nevolnost, poruchy zraku, bolest, zvětšení jater. Vitamín A se skrývá v játrech, vaječných žlutcích, špenátu, másle, meruňkách, dýni, paprice. Prvním objeveným vitamínem byl v roce 1747 vitamín C. Příroda nám ho nabízí v podobě listové a brukvovité zeleniny, šípku, citrusových plodů, jahod, brambor, kvěťáku, paprik. Na den se doporučuje jen 60 – 80 mg. Předávkování vede ke vzniku ledvinových kamenů, průjmům, zvýšenému močení, vyrážkám. Dlouhodobá nadměrná konzumace vitamínu C může poškodit kyselinu nukleovou (DNA), což podporuje vznik rakoviny a předčasné stárnutí.

Za vitamín proti stárnutí bývá označován antioxidační vitamín E. Čerstvé informace oznamují, že ohrožuje kuřáky. Užívají-li ho kolem 50 mg denně, hrozí jim o polovinu vyšší nebezpečí mozkové mrtvice. Uvedených 50 mg však naopak u nekuřáků výrazně snižuje nebezpečí krevních sraženin a následně mozkových příhod. Zdrojem je listová zelenina, oleje lisované za studena, oříšky, semena, zrna, vaječný žloutek. Příjem vhodných vitamínů bychom však neměli snižovat. Výborně nám poslouží například při odstraňování jarní únavy.

Přemýšlejme o tom, co jíme. Vitamíny nejsou samospasitelné. Bezhlavě užívány může být i nebezpečné. Doplnění stravy vitamíny je vhodné jen při jejich zvýšené potřebě.

Mgr. Petr Štola
(příště na téma beta-karoten a ochrana před sluncem)

Karel Vepřek překračoval ohradník

Pražský písničkář Karel Vepřek nepatří a asi nikdy patřit nebude mezi mainstreamová jména české folkové scény. Není to snovač šansonů, bavič publika ani tragikomický klaun. Jak ukázal koncert v lounském Vrchlického divadle, opírá svou poetikou o minimalistickou melodiku, naléhavý zpěv a lyriku venkovských duchovních básníků.

Velice příjemný a pevný hlas, přesně odměřovaný, stejně jako vlastní hudba a aranžé doprovodné čtyřčlenné kapelky Lyrika Putyka, dělaly z jeho nejlepších písní kouzelné perličky, plné napětí a zvláštní magie. Voňavou melancholií zorané země prostě mísil s pozicemi svých oblíbených básníků Bohuslava Reynka a Pavla Kolmáky. Bylo znát, že jejich slova cítí niterně. Vepřekův hudební rejstřík byl však bohatší. Vedle zhudebněných básní Karla Hlaváčka, Konstantina Biebla a Karla Hynka Máchy ohradník „křesťanského“ hudebníka překračoval i jinak. A to především ve chvílích, kdy odložil kytaru a chopil se prastaré tahací harmoniky, mimochodem značky Josef Hlaváček z Loun. Pak nechal své hospodské písně plá-

polat skotačivým slovanským smutkem z bezednosti půllitru. Jejich žhavé uhliky mu pomáhalo rozfoukávat mladá flétnistka a harmonikářka Kateřina Linhartová. Křehkost Karla Vepřeka se blíží Oldřichu Janotovi, kdyby ten byl extrovertnější. V poloze výčepního šramlu připomínal Václava Koubka, kdyby ten byl vytríbenější. A v naléhavosti se přibližoval Svátovi Karáskovi, kdyby ten byl katolicky zadumanější. A přes to všechno zněl nezaměnitelně a byl rozpoznatelný na první poslech.

Z podobné originálních zjevů se bude v lounském divadle brzy (28. května) proménádovat „punkový písničkář“ Xavier Baumaxa.

(Karel Vepřek & Lyrika Putyka, 9. května 2007, Vrchlického divadlo v Lounech)